

Hallituksen esitys eduskunnalle 124/2025 sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallintovaliokunnan kuuleminen 12.11.2025

Elisa Kettunen, johtaja, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta

Kirsi Lamberg, johtava juristi, lakiyksikkö

Suomen Kuntaliitto ry

Keskeiset muutosehdotukset lain vaikuttavuuden takaamiseksi

- Ehdotetun asiointilain 18 §:n 2 momentin perusteella viranomaiselle jäisi harkintavaltaa sähköisen tiedoksiantotavan valinnassa. Jos viestinvälityspalvelu ei olisi vastaanottajalla tai viranomaisella käytössä, ilmoitus lähetettäisiin muuhun sähköiseen osoitteeseen, jonka vastaanottaja on ilmoittanut viranomaiselle ilmoituksen lähettämistä varten. Mietinnössä tulee avata, milloin momentin 3 kohtaa voidaan soveltaa viranomaisissa.
- Kuntaliitto edellyttää, että hallintovaliokunta pyytäisi lausunnon tietosuojavaltuutetun toimistolta liittyen henkilötunnuksen käsittelyyn tilanteissa, joissa muuten ei käsiteltäisi henkilötunnuksia.
- **Kuntaliitto ehdottaa, että hallintovaliokunnan mietinnössä poistetaan hallituksen esityksen perusteluissa ollut tulkinta tukipalvelulain 7 §:n soveltamisesta, että tukipalvelujen käyttövelvollisuudesta poikkeamista tulee tulkita suppeasti.** Esimerkiksi kunnilla ei ole ollut valmiuksia ottaa täysimääräisesti käyttöön tukipalveluin mukaisia palveluita.

Yleiset huomiot kuntien toimintaympäristöstä sähköisessä asioinnissa

Kunnat ovat monialaviranomaisia: sähköinen asiointi jakaantuu pieniksi virroiksi

HE:n tavoite on tuottaa yhteiskunnalle säästöjä lisäämällä sähköisen asioinnin määrää kansalaisille suunnatun velvoittavuuden kautta. On varmistettava, että säästötavoite ei käännyt kustannusten nousuksi kuntien toimintaympäristön moninaisuuden vuoksi. Suomi.fi viestien sovittaminen olemassa olevan toimintaympäristöön vaatii aikaa ja rahaa.

- Suurin osa kuntien sähköisestä asioinnista ei ole hallintolain tarkoittamaa *viranomaisasiointia*, vaan **palveluasiointia**. Tämä asiointi on kunnissa jo pääsääntöisesti sähköistä, eikä sieltä ole odotettavissa suuria säästöjä muutoksen myötä.
 - Esim. kodin ja koulun viestintä, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, varhaiskasvatus, rakentaminen, julkisen liikenteen matkaliput.
- HE:n tarkoittamaa **viranomaisasiointia** on vähemmän ja niiden **volyymi** ja **frekvenssi** vaihtelee paljon. Pieniä prosesseja on sekä pienissä kunnissa, että myös isoissa kaupungeissa. Näitä päätöksiä voi syntyä kymmenissä eri järjestelmissä.
 - Avustukset, erilaiset päätökset, luvat ja maksut (esim. oppilaaksiotto, kaavoitus, kuulemiset, rakentamisluvat).
 - **Frekvenssi vaihtelee:** kerran vuodessa (esim. yksityistietuet), tapauskohtaisesti (esim. rakennuslupa), elämäntilanteeseen liittyen (esim. oppilaaksiotto, päätös varhaiskasvatuspaikasta) tai jaksottain (esim. työttömyyteen liittyviä päätöksiä).

Isot volyymit tuottavat säästöt

Suomi.fi viestien käytöstä hyötyvät eniten ne viranomaiset, joiden sähköisessä asiointissa toteutuvat seuraavat piirteet:

- **Suuret asiointivolyymit**, useimmiten asiakkaana koko väestö (esim. Poliisi, Verohallinto, Kela)
- **Sähköinen asiointi on koottu yhteen asiointipalveluun**, jonne riittää yksi suomi.fi viestit- integraatio (esim. omavero) → vähän kustannuksia integraatiosta.
- Joiden palveluprosesseissa **HETU on jo valmiina asioinnin tarpeiden vuoksi**.
- Asiakas aloittaa asioinnin itse hakemalla palvelua (esim. Kelan tuet).

Kuntien on vaikea saavuttaa massahyötyjä, koska kustannukset kertautuvat

- Kunnan väestömäärä on rajallinen, pienissä kunnissa volyymihyötyjä ei ole saatavissa. Myös isoissa kaupungeissa on pienivolyymisiä prosesseja.
- Kunnan sisällä toimivien eri viranomaisten asiakastietoja ei saa yhdistää.
- Kaikkea kunnan toimintaa kattavaa asiointikanavaa ei useimmiten ole ja toiminta tapahtuu jopa lukuisien eri järjestelmien kautta → Tarvitaan useita integraatioita, mikä vie aikaa ja rahaa.
- Kuntien päätökset laaditaan asianhallintajärjestelmissä, jotka eivät ole asiointialustoja. Niitä ei ole suunniteltu henkilötiedon käsittelyä varten (ei ”paikkaa” HETU:lle).
- HETU:n käsittely hajautetusti luo tietoturvariskin.
- Asiakas ei aina aloita asiointia itse, esim. kaavoitus, naapurikuulemiset.
- Asiakkaat voivat olla muiden kuntien asukkaita, ulkomaalaisia, yrityksiä jne. (HETU:a ei ole).
- HETU:a ei aina kysytä kuntien viranomaispäätöksiä varten (jätehuolto, vahingonkorvaushakemukset, jätehuollon sopimukset, maksuajan pidennykset).

Suomi.fi viestit: kehittämistarpeet kuntien näkökulmasta

- Kuntaliitto selvitti Suomi.fi viestien käyttöä kunnissa kesällä 2024 toteutetussa Kuntien digitalisaatiokartoituksessa (Verkkojulkaisu, luku 7. Digipalveluiden kehittäminen: [Kuntien digitalisaatiokartoitus 2024 | Kuntaliitto.fi](#)). Vastaajina 159 kuntaa, ml. 23 suurinta kaupunkia.
- Suomi.fi viestit on käytössä kunnissa sitä kattavammin, mitä suurempi kunta on kyseessä. Mitä suurempi kunta on, sitä enemmän arvioitiin saavutettavan hyötyjä digitalisoimalla paperipostia.
- Noin 23 % kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että paperipostin lähetystä ei ole kannattavaa digitalisoida pienten lähetysmäärien vuoksi. Kaikista kuntavastaajista 2/3 piti jäljellä olevan paperipostin digitalisoinnista saatavilla olevia hyötyjä pienimuotoisina.
- **Suomi.fi viestit ei tällä hetkellä tue teknisesti kaikkia kuntien tarpeita.** Esimerkiksi teknisellä toimialalla, kaavoituksessa ja rakentamisessa kunnilla on tarve lähettää isoja kuvia, karttoja ja piirustuksia, joita ei teknisistä syistä voida lähettää suomi.fi viestien kautta. **Näiden osalta DVV:n on kehitettävä näitä ominaisuuksia vastaamaan paremmin kuntien tarpeisiin, mikäli halutaan, että kunnat hyödyntävät näiden asiakirjojen osalta suomi.fi viestit-palvelua.** Tällä hetkellä näitä asiakirjoja hallinnoidaan muissa sähköisissä asiointipalveluissa.

Kunnat ovat tietosuojasääntelyn vuoksi minimoineet HETU:n käsittelyä asioinnissa – sääntelyä tulisi selkeyttää

- HETU suomi.fi viestien yksilöivänä tunnuksena aiheuttaa ongelmia niissä kuntien prosesseissa, joissa HETU:a ei tarvita asioinnissa.
- Nyt DVV ohjeistaa kuntia kysymään HETU:a eri tilanteissa, jotta viranomaisviestit voidaan lähettää. Kuntaliiton näkemyksen mukaan näin ei tulisi toimia, vaan **henkilötunnuksen kysymiseen tulisi olla myös muu tietosuojalain mukainen, varsinaiseen asiointiin liittyvä peruste**. Sähköisen viranomaisasioinnin mahdollistaminen ei tulisi olla ainoa peruste HETU:n kysymiseksi.
- Lisäksi kunnissa on viranomaisasiointia sellaisten ihmisten kanssa, joilla ei ole HETU:a. Kunnissa tullaan tarvitsemaan myös rinnakkaisia ratkaisuja, mikä lisää kustannuksia.
 - Ilman HETU:a asioivat ainakin ulkomaalaiset henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta.
 - Lisäksi aina prosessissa ei voida etukäteen tunnistaa kaikkien päätökseen liittyvien henkilöiden henkilöllisyyttä (esim. kuulemiset, tiedoksiannot).
 - HETU:a ei aina tarvita päätöstä varten.

Kuntaliitto edellyttää, että hallintovaliokunta pyytäisi lausunnon tietosuojavaltuutetun toimistolta liittyen henkilötunnuksen käsittelyyn tilanteissa, joissa muuten ei käsiteltäisi henkilötunnuksia.

Digituki tukee sähköisen asioinnin onnistumista

- Digitaalisen viranomaisasioinnin ensisijaisuuden on arvioitu tuovan noin 2,2 miljoonaa uutta käyttäjää sähköiseen viranomaisasiointiin.
- Isossa muutoksessa tukea tarvitsevien määrä on merkittävä. Heillä on erilaisia neuvontatarpeita, kuten:
 - **Tekniset/henkilökohtaiset haasteet** – ei osata käyttää uusia sähköisiä palveluita (eri syistä).
 - **Hallinnolliset haasteet:** ei ymmärretä, mitä kaikkea asiointia muutos koskee ja että samaan postiin tulee eri viranomaisten viestejä.
 - **Luottamushaasteet** (pelätään sähköistä asiointia, esim. huijauksia)
- Viranomaisten palvelupisteitä on yhä vähemmän ja aukioloajat suppeat, tulevien Suomi-pisteiden asiointiverkosto on harva. Kansalaisneuvonta lakkautetaan 2026 alussa. Usein asiointia varten pitää varata aika ja matalan kynnyksen tukea on vähän saatavilla. Asiointiin haetaan tukea läheltä, oman kunnan palveluista esimerkiksi kirjastoista ja muista neuvontapisteistä. Monissa kunnissa on tunnistettu koko ajan kasvavaa tarvetta digituelle.
- Järjestöjen mahdollisuudet antaa digitukea ovat heikentyneet järjestöihin kohdistuneiden säästöjen vuoksi ja muutos kehittyä koko ajan huonompaan suuntaan.
- DVV:n digituen koordinaatiotehtävä on kansallista viranomaistason toimintaa, eikä se jalkaudu paikallistasolle ja ihmisten kohtaamisiin.
- Kuntaliitto selvitti kuntien digituen tilannetta keväällä 2025: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2323-selvitys-kuntien-digituen-nykytilanteesta-2025>. Digituen alueelliseen ja paikalliseen kehittämiseen tarvitaan vakituista koordinoijaa ja pitkäjänteistä tekemistä, muutoin sähköisen asioinnin tavoitteisiin ei päästä.

Digituen rahoitus

Digitukeen tulisi ohjata digi ensin muutoksen yhteydessä rahoitusta, joka kohdentuisi asiakastyöhön esimerkiksi kunnissa, hyvinvointialueilla ja järjestöjen kautta.

Rahoitus edesauttaisi sähköisen viranomaisasioinnin tavoitteiden toteutumista sekä ylläpitäisi kansalaisten luottamusta viranomaisiin myös merkittävien muutosten yhteydessä.

Kirsi Lamberg
Juristi, tiiminvetäjä, lakiyksikkö
Kirsi.lamberg(at)kuntaliitto.fi
Puhelin: 050 372 6789

**KUNTA
LIITTO**

**Kommun-
förbundet**

Elisa Kettunen,
Johtaja, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta
elisa.kettunen(at)kuntaliitto.fi
Puhelin: 050 372 6789